

Thăm lại ngôi chùa thờ 1.000 liệt sĩ xứ Quảng

10:18 21/12/2025

Cách trung tâm TP. Đà Nẵng chừng 60 km, nằm trên khu đất cuối làng, chùa Hà Tân không chỉ được biết đến là nơi có cảnh quan nên thơ, đẹp, mà còn là một địa chỉ tâm linh độc đáo.

Thăm lại ngôi chùa thờ 1.000 liệt sĩ xứ Quảng.

Đây là ngôi chùa hiếm hoi trên cả nước quy tụ, thờ phụng hơn 1.000 liệt sĩ đã hy sinh trong trận chiến Thượng Đức (1974), một trong những trận chiến vang dội của quân và dân xứ Quảng, có ý nghĩa chính trị và quân sự to lớn, góp phần giải phóng hoàn toàn miền Nam, thống nhất đất nước.

Hàng năm, vào những dịp Tết hoặc những ngày lễ lớn, bên cạnh Khu di tích địa điểm Chiến thắng Thượng Đức, thuộc xã Đại Lãnh, huyện Đại Lộc, Quảng Nam (cũ) nay là xã Thượng Đức, TP. Đà Nẵng, các đoàn cán bộ, cựu chiến binh, thân nhân gia đình liệt sĩ... từ khắp mọi miền đất nước lại tìm về Chùa Hà Tân để tưởng nhớ, tri ân những người đã hy sinh, ngã xuống vì Tổ quốc, tham dự buổi cầu siêu bên cạnh tấm bia đá khắc tên gần 1.000 liệt sĩ của các đơn vị Sư đoàn 304, 324 và Trung đoàn 219 thuộc Quân đoàn 2 hy sinh trong trận Thượng Đức đã được cung thỉnh vào chùa cách đây không lâu.

Theo Đại đức Thích Đồng Nhẫn, hiện là trụ trì Chùa Hà Tân: Vào năm 2012, tình cờ thầy nhận được cuộc điện thoại của một cựu chiến binh, ngỏ ý nhờ thầy chủ trì buổi cầu siêu các liệt sĩ trận Thượng Đức tại địa điểm ngã ba sông, kề cận

chùa. Lúc đó, mặc dù vẫn còn là vai trò người giám tự, nhưng thầy thuận lời, đồng ý chứng giám lễ bạt độ cầu siêu diễn ra với nghi thức đoàn cán bộ mặc quân phục chừng 10 người nghiêm trang tưởng niệm nhớ về đồng đội trong tiếng chuông chùa. Từ đó, các cựu chiến binh Sư đoàn 304 thường xuyên tích cực gửi gắm chuyện hương khói những liệt sĩ đồng đội của mình cho thầy.

Đường vào ngôi chùa Hà Tân.

Đền thờ vong linh liệt sĩ hy sinh tại Thượng Đức

Đến ngày 4/5/2015, Trung tướng Phạm Xuân Thệ - Anh hùng LLVTND, nguyên Tư lệnh Quân khu 1; nguyên Sư trưởng Sư đoàn 304 - Quân đoàn 2 và Hội Cựu chiến binh Sư đoàn 304 sau khi tiến hành các thủ tục kết hợp với bà con Phật tử và chính quyền địa phương, đã chính thức tổ chức lễ khánh thành **“Đền thờ vong linh liệt sĩ hy sinh tại Thượng Đức”** an vị và cầu siêu cho gần 1.000 liệt sĩ đã hy sinh trong chiến dịch nói trên đặt tại chùa Hà Tân.

Lần ấy, trong 10 ngày liền, nhà chùa đã cùng Phật tử các đạo tràng luân phiên tụng niệm, kỳ siêu độ chư anh linh các anh hùng liệt sĩ.

Trùng tu, xây dựng từ đổ nát...

Chùa Hà Tân được thành lập từ năm 1959, do ông Lương Châu, còn gọi là Lương Tự Hối, một chí sĩ cách mạng lui về ở ẩn làm nghề dạy học hiến tặng đất. Từ đầu, chùa vốn là nơi được các Phật tử trong làng, quanh năm hương khói, trùng tu, bảo dưỡng. Sau chiến tranh, Chùa Hà Tân đã đổ nát hoang tàn, gần như không người lai vãng... Thầy Đồng Nhãn xuất gia, đi tu học xa quê, lúc mới trở về từ năm 2007, thầy nhận thấy gần như ngôi chùa này vốn dĩ đã bị sặc lỗ và di dời, do chưa bố trí đất cho tôn giáo được nên ngôi chùa vẫn còn giữ lại.

Thầy Đồng Nhãn cho biết, những ngày đầu, không kể hết nỗi vất vả khi bản thân thầy trong tay không có gì ngoài sức khỏe và lòng nhiệt huyết. Ban ngày thầy đào đá vá kè, không chỉ quanh chùa của mình mà cả khu nhà dân lân cận, nhằm ngăn cản nước bót xói lở bờ. Đến năm 2019, thầy Đồng Nhãn mới chính thức nhận trách nhiệm trụ trì chùa Hà Tân. Thầy tâm sự: “Các liệt sĩ chính là công thần của vùng đất này. Khi các vị tướng hay các lãnh đạo đơn vị 304 về đây, chúng tôi mời họ nói chuyện với Phật tử. Khi tư tưởng đã thông, chùa nhận được nhiều sự ủng hộ hơn. Xây chánh điện là công đoạn sau cùng. Cơ ngơi chùa hôm nay không tính hết bằng tiền...”.

Diện tích của chùa Hà Tân là 3.600m². Trong vườn thiền của chùa, có tượng 18 vị La Hán trầm mặc tĩnh lặng, tạo nên một không gian tĩnh lặng. Dạo quanh khuôn viên nhà chùa, chúng tôi nhận thấy rải rác trong những hàng cây tươi tốt, có rất nhiều cây sanh trong vườn mới trồng ngày nào giờ đã vươn cao, tỏa bóng. Tên người trồng hiển hiện khiêm tốn. Có khi đó là các vị lãnh đạo và tướng lãnh cao cấp như: Ông Lê Trí Thanh, nguyên Chủ tịch UBND tỉnh Quảng Nam (cũ), Thượng tướng Lê Thế Tiệm, Trung tướng Nguyễn Thanh Tuấn, Thượng tướng Võ Tiến Trung, Thiếu tướng Nguyễn Quy Nhơn... Cũng có khi chỉ là những chiến sĩ du kích, y tá... năm xưa từng chiến đấu ở Thượng Đức đã đến thăm Chùa, thể hiện sự tôn trọng và ủng hộ đối với cộng đồng tôn giáo và văn hóa địa phương.

Một lần, dừng lại bên cạnh một nhóm cựu chiến binh trải chiếu ngồi ở góc sân, chúng tôi nghe họ tâm sự, kể về những ngày ác liệt của chiến tranh. Họ dường như thấy gần hơn với nơi con em mình ngã xuống. Đại tá Ngô Thanh Hải, nguyên Trưởng phòng Quản lý hành chính Công an TP.Đà Nẵng cho biết, mỗi năm ông dành vài lần đến Đại Lãnh cùng đồng đội. Ông kể: “Ngày ấy, tôi trong ban quân quản cùng đồng đội sơ tán nhân dân khỏi vùng chiến sự thì phát hiện một tốp máy bay phản lực từ Đà Nẵng bay vào. Chúng trút bom, rải thảm khu vực Hà Tân nhằm tái chiếm Thượng Đức. May mắn tôi kịp xuống hầm trú ẩn.

Đứng bên cạnh bia đá ghi danh các liệt sĩ, chị Nguyễn Thị Hạnh người Hà Nội cho biết, sau khi học xong lớp y sĩ ngắn ngày, năm 1971 lúc ấy mới 18 tuổi chị xung phong vào chiến trường khu 5 góp phần cấp cứu điều trị cho bộ đội, nhớ chiến trường xưa hằng năm chị đến đền tưởng niệm chùa Hà Tân thượng Đức thắp hương nơi thờ 920 liệt sĩ Sư đoàn 304 ... Bất ngờ, nhìn trên tấm bia có ghi tên liệt sĩ quê Hà Nội, chị đã chảy dài nước mắt, không ngờ đó là người lính có gia đình cùng đường phố nơi chị cư trú....

Còn đó nỗi lo mùa lụt

Nhiều năm qua, cứ mỗi lần trở lại Chùa Hà Tân vào mùa mưa thì ai nấy càng thêm âu lo, vì nơi đây lại đối mặt với tình trạng sạt lở xảy ra ngày càng khốc

liệt.

Nhà chùa không ít lần đã gửi đơn đến chính quyền và ngành chức năng tỉnh Quảng Nam, huyện Đại Lộc (cũ) để đạt, mong muốn được sử dụng nguồn vốn từ việc kêu gọi đóng góp của các mạnh thường quân để thực hiện kè chống sạt lở 2 bờ sông. Năm 2023, UBND tỉnh Quảng Nam (cũ) có chủ trương cấp cho huyện Đại Lộc (cũ) hơn 100 tỷ đồng để kè chống sạt lở bờ sông Vu Gia tại thị trấn Ái Nghĩa và các địa phương. Tuy nhiên, đến nay dự án vẫn chưa được chính quyền và ngành chức năng xem xét, chấp thuận với nhiều lý do khách quan...

Trong khi đó, trở lại thăm Chùa Hà Tân vào giữa cơn lũ lịch sử vừa qua, chúng tôi nhận thấy nhiều đoạn sạt lở chỉ còn cách nơi nghỉ ngơi, tu tập của các tăng ni khoảng vài ba mét. Ông Ngô Thanh Hải nói: “Hai con lũ dữ ập đến làng Hà Tân, Thượng Đức, nước lên nhanh chảy xiết, nước ngập lên mái nhà, tài sản trôi

hết sạch. Chùa Hà Tân nằm cuối làng Hà Tân, giao thoa giữa hai con sông Kol và sông Vu Gia đã biến đổi hoàn toàn. Những bức tượng Phật, bùn đất phủ kín, xiêu vẹo, những công trình dọc bờ sông cũng bị sạt lở cuốn trôi. Đền tưởng niệm nơi an nghỉ của 920 liệt sỹ trong khuôn viên chùa Hà Tân bùn đất phủ đầy. Nhìn hình ảnh tan hoang, đổ nát ấy, ai nấy cũng chạnh lòng...

Hiện nay, nhà chùa cùng bà con Phật tử và người dân nơi đây đã bắt đầu dọn dẹp, sửa chữa, khôi phục lại ngôi Chùa Hà Tân thân yêu, nhưng họ vẫn mong sao trong thời gian sớm nhất, cần có sự quan tâm bảo trì cụ thể, tích cực của chính quyền địa phương để Chùa Hà Tân mãi đứng vững trước các mùa mưa lũ, tiếp tục là điểm tham quan độc đáo và là chỗ dựa tâm linh ấm áp đối với người dân địa phương và các thân nhân, chiến hữu của cả ngàn liệt sỹ yên nghỉ tại nơi đây.

Trần Trung Sáng